

Na pošti prejemnik:
za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
šetri » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »
V upravnistvu prejemnik:
za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
šetri » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »
Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni Kopitar-
jeve ulice št. 2.
Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.
Uredništvo je v Seme-
niskih ulicah št. 2. I. 17.
Izhajava vsak dar, izvzemši
nedelje in praznike ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 134.

V Ljubljani, v ponedeljek, 15. junija 1903.

Letnik XXXI.

Glas iz Korotana.

Naši katoliški Nemci.

Katoliška ljudska stranka naših Nemcev je brez dvombe v zadnjih petih letih ogromno napredovala. Volilna agitacija, katero je zadnje jesen razvila — je bila res silovita, impozantna. Vendar jo je krasen uspeh: najlepšo dolino, labudsko, so si pridobili. Pa fantje postajajo malo precholi! Obnašajo se že kakor edini in najvišji gospodari cele dežele! Cela dežela jim mora plesati po njihovem krščanskosocijalno-nemškem povelju. Slovenci na Koroškem so jim k večjemu — na poti. Edino kar naj storijo koroški Slovenci, je po njihovem mnenju: Naročevati morajo vse njihove nemške liste, sicer pa naj igrajo vlogo neme garde. No, za nekaj nas pa vendar ne potrebujejo! Z neko doslednostjo namreč prinašajo njihovi listi sedaj kako brco, sedaj kako nedostojno šalo, sedaj kako otročje zbadanje napram nam Slovincem!

S tem si hočejo dokumentirati svoje pristno germanstvo napram liberalni nemški ljudski stranki. Naši katoliški Nemci, oziroma kršč. socij. nemška stranka se nobene zlomke ne boji tako, kakor pa tega, da bi jim liberalni Nemci ne rekli, da so — Slovincem prijazni. Vse smejo naši katoliški stranki očitati čifutski nemški listi, le tega ne, da se približavajo katoliškim Slovincem. Iz Čehov se norca delati, to pa je itak bistven znak krščanskosocijalnega nemštva.

Kakor znano, so se sešli nemški pevci k VII. skupnemu sestanku v Beljak, ki je hajlovsko gnezdo prve vrste. Celo mesto je bilo v izdajalskem in sumljivem črno rdečem zlatem znamenju. Cesarških in koroških zastav nisi zlahka ugledal. Na visokem zvoniku farne cerkve je obesil magistrat izdajalsko frankobrodsko cunjco. Grandiozen škandal! A umeti se še dá, ker je zvonik občinska last!

In sprevod 70 nemških društev se je ravno med veliko sv. mašo hrumeče pomikal mimo cerkve, in pred vrati je z vražjo slastjo orjaško zakrutil svoj: »Heul!« Sploh

se je vršila cela slavnost v znamenju: »Proč od Rima!« Slike, klici, govori, pesmi, osebe, vse je to živo kazalo.

In kako se je obnašala naša kršč.-soc. nemška stranka? Ona ima svoj list: »Neue Nachrichten«, ki ravno v Beljaku izhaja. List je sicer nepolitičen. Vendar pa vsakdo ve, da je list kršč. soc. stranke. In ta list je omenjeni trivialni in škandalozni sprevod pohvalno opisoval, za njega pripravljali pot! — Koroška še ni videla večjega božjeropnega onečanja visoke binkoštnedelje, in krščanski list si ne upa povzdigniti le majhno grajalno besedo proti takemu vražjemu počenjanju. Zataji svojo versko prepričanje, samo da je le — germanstvo pristno! Tudi politično glasilo stranke »Kärntner Zeitung« noče prav konstatirati, da je cela beljaška binkoštna slavnost bila protiaustrijska in protirimska komedija!

Pa še en slučaj: Omenjene »Kärntner Nachrichten« imajo za prilogo: »Fremdenzeitung«. Seve je zopet nepolitična. V številki od dne 4. junija pa opisuje izlet iz Železne Kaple na Obir ter laskavo omenja, da je nemško avstrijsko plan. društvo jako veliko storilo za povzdigo tamošnje turističke. H koncu pa prinese »nepolitični« list tele vražje opazke: »Tudi nepoklicani gostje se začenjajo tukaj vrivati. Tako kaže naenkrat neki kašipot slovenskega plan. društva na Obir, čeravno železnokapelska podružnica za to pot imenitno skrbi že 25 let. Na takih potih postavljati kašipote in ozemskih (landfremder) društev, pomeni moralno tativino.«

Take vražje opazke si moramo mi najodločneje prepovedati enkrat za vselej; in to tem bolj, ker jih razširjajo »katoliški« Nemci! Sodnijski okraj Zelezna kapla je naš okraj! Tamošnje planine so naše planine. Tamošnji poti so naši poti. »Slovensko planinsko društvo« je naše domače društvo! Mi se ne vrivamo! Mi ne krade mo! Zapomnite si »katoliška« gospoda v Celovcu! Basta!

Zavedni koroški Slovenci,

karnas je, proč stakimi nemškimi listi! Stotake dajejo koroški Slovenci tem listom... Dajmo jih »Miru«, da se ho povzdignili!

Vojaške zadeve.

Vojna uprava se nahaja v velikih skrbih, ker se je prepričala, da na Ogrskem za letos in vsaj za bližnji čas ne more biti govora o novačenju in da ne bode imela do 1. oktobra prav nič novincev na razpolago. Ker so vojne zadeve skupna stvar in je tudi naš državni zbor vsprejel novi vojni zakonski načrt le pod pogojem, da stopi v veljavo šele takrat, ko bode jednak zakonski načrt vsprejet tudi v ogrskem parlamentu, ne smejo s 1. oktobrom niti pri nas poklicati v vojaško službo letošnjih novincev. Ker pa se s 1. oktobrom odpustajo oni vojaki, ki so doslužili tretje leto, zapustila bi vojaško službo skoro tretjina vojakov. Potemtakem bi jih ne ostalo pri vojakih niti toliko, kolikor se jih zahteva v času miru. Do tega pa po obstoječih propisih ne sme priti in vojaška uprava pomagala si bode baje iz te zadrege s tem, da ne bodo letos izpuščeni iz vojaške službe oni, ki odslužijo tri leta, dne 1. oktobra, ampak še-le dne 31. decembra t. l. — Torej avstrijski vojaki bodo morali trpeti za madjarsko trmoglavost. Kaj takega bi na Ogrskem pač ne dovolili. Kaj pa, če tudi do konca leta v Budimpešti ne dovolijo vojaških novincev?

Resen opomin Combesu.

Znani francoski odličnjak Renat Goublet je nedavno v »Revue polit. et parlam.« objavil daljši članek, kateri končuje s temi le besedami: Od kar obstoji francoska republika, se ni nahajala Francija še nikdar v tako kritičnem položaju, kakor se nahaja danes. Privikrat so sedaj prekucuske stranke udrle v cerkve ter kradle pred očmi policije. Napovedala se je pri nas prava pravcata verska in civilna vojna. Nujno potrebno je, da se prej ko prej stori konec takim odnosom. To pa ne samo zaradi tega, da se povrne v državo mir in red, ampak tudi zaradi tega, ker se nahaja pod takimi pogoji naš ugled pred inozemstvom v veliki nevarnosti. Kak upliv naj bi imel narod na to, kar se dogaja drugod, ako se ne zna vladati niti samega sebe? Ako so postajale kongregacije premogočne in je zaradi tega začela biti francoska vlada na nje pozorna, o tem se ne da nič reči. Pa ako se je že hotela moč kongregacij omejiti in odpraviti morebitne zlorabe, morala je vlada na vsak na-

čin spoštovati verski čut. Zdaj pa se moramo vprašati, kako bo vse to končalo? Tako govore in sodijo ljudje, ki sicer niso topli zagovorniki kongregacij.

Želje katolikov na Filipinih.

Na Filipinih vlada sedaj po uradnih poročilih iz Washingtona popoln mir. Prebivalstvo uživa popolno ameriško svobodo. Katoliška cerkev je državno priznana in pod njenim varstvom. S tem varstvom se pa silno slabo služi razvoju cerkve in katolikom sploh. Nekatoliki uživajo skoro večje pravice, kakor pa verniki pod državnim varstvom. Radi tega je vodstvo filipinskega katoliškega centra poslalo ameriški federaciji katol. društev obširno resolucijo. »Centro Catolico de Filipinos« predstavlja vse filipinske katolike. Odgovor je bil poslan federaciji in podpisan od osmerih najvišjih uradnikov filipinskega katol. centra. Ima obliko resolucij, sprejetih na posebnem shodu, ki je bil sklican nalašč zato, da se odgovori na ameriške resolucije. Prva resolucija se glasi: »Naj se naprosi ameriško federacijo katoliških društev, da bi porabila svoj vpliv v ta namen, da bi se na Filipinih ločila cerkev od države, kot je to preskrbljeno v ustavi ameriški in kot v Ameriki to velja. Tako bi se preprečilo vmešavanje oteških, pokrajinskih in mestnih oblastev v stvari, ki se tičejo le cerkve.« — Filipinski katoliki torej sami prosijo popolne svobode od države. — Konečno prosijo, naj se Amerika bolje informira o pravem stanju katolikov na teh otokih.

Lakota na Kitajskem.

Ameriški konzul v Kantonu pošilja vojnemu uradu v Washingtonu podrobnejši poročil glede grozne lakote po nekaterih delih Kitajske, zlasti okoli Kwangsi. On pravi, da matere prodajajo svoje otroke po 2 do 5 dol. ali pa še manj, samo da si morejo kupiti živeža za ostalo družino. V eni sami vasi je 200 domačinov vsled lakote poginilo in če pomoč ne pride od nikoder, jih bo pomrlo na tisoče družin. Konzul sklepa svoje poročilo s prošnjo, do ameriških državljanov, da naj pomagajo odvrniti grozno lakoto ter pošljejo nesrečnim domačinom živeža. Vsled treh slabih letin umirajo ljudje na stotine. V maju in aprilu je bilo prodanih 30 000 ljudi na malajski polotok, ki so se sami prodali samo za hrano. Matere celo prodajajo hčere za merico riža. Na tisoče jih bo gladu umrlo, če ne pride pomoč.

LISTEK.

Raznašalka in njen sin.

(Poslov. N. K.)

I.

Med raznašalci časnikov neke praške tiskarne se je prikazala nekega dne, pred kakimi osmimi leti, 50letna vdova Viljelmína Vojta. Neprijetno življenje je to; a danes, ko se vse peha in je vsak vinar tako dragocen, se ženske kar trgajo za ta posel. Še dobro mi je v spominu, kako mi je prinesla nova raznašalka prvi časopis; takoj sem videl, da je novinka, ker je položila list z nekim svetim spoštovanjem na moje pisalno mizico. Njena prednika je imela že dolgoletno izkušnjo in vse njeno kretanje je izražalo ono čudno hitrost, s katero begajo po hišah pismonoše in taki ljudje. Potrkala je, odprla vrata, pozdravila in obenem vrgla časopis na mizo, a kot blisk je švignila spet iz sobe. Enajst mesecev v letu je bil njen pozdrav čmeren in nevoljen; vrata je malomarno zaloputnila vselej za seboj, a v sobo je prikorakala že ob šestih zjutraj kot kak grenadir. Včasih se mi je zdelo, da ima

neko zlobno veselje nad tem, da me vzbudi vselej iz najslajšega spanja.

Trda je bila njena pot od kraja do kraja, kjer so ljudje še počivali v mehkih perncah, med tem, ko je morala biti ona na nogah že ob treh zjutraj, in naj je bila zima ali poletje. Samo v decembru je bila drugačna. Takrat se je vselej izpremenila. List mi je položila na posteljo prav pred nos, tako, da me je vzbudil ostrí duh tiskarskega črnila na prvi hip. Ko je šla iz sobe, je lepo mirno zaprla vrata. Morda ste že uganili, zakaj je bila proti koncu leta tako prijazna? Bližalo se je namreč novo leto, ko je dobila povsod majhen dar. In to je uplivalo nanjo. Ta novoletni dar pa je bil tudi ves njen postranski zaslužek v celem neskončno dolgem letu, ko je morala begati po mestu vsak dan, zjutraj in zvečer.

Večkrat pričakujemo časnika z nervozno nepotrpežljivostjo, zlasti kadar se godé po svetu kake posebne stvari, potresi, vojske ali upori. In tedaj nam je oseba, ki nam prinese list, celo simpatična, če ne vsaj dobrodošla. Ženska, ki mi je nosila časnike, je bila suha, da se mi je včasih zdela kot kak izmučen tramvajski konj. Vsak dan je morala obletati vse naročnike. Morala je dobro

paziti, da ni koga izgrešila, kajti naročniki znajo v slučaju, ako ne dobe priljubljenega jim lista, reklamirati prav občutno. Stirikrat naj se pritožijo, in upravnistvo raznašalko precej zapodi. Abonent je v tem oziru nedotakljiva oseba.

In tako je begala dolgo, dokler se ni naletela do smrti.

Nekega dne se uboga starka prijoka k meni, kot bi ji bili ravnokar zagreblí otroka. Zunaj je deževalo kot bi lilo iz skafa, in nekaj listov ji je padlo v blato. Izbrala je nepomazane liste in jih dejala posebej, umazane pa je nesla osebam, o katerih je vedela, da so milejšega srca. Reva se je tresla po vsem životu od strahu. Kadar so ji dali v upravnistvu premalo številčk, ali kadar se ji je katera izgubila, takrat najusmiljenejši naročniki niso dobili lista.

In tako nisem dobil nekoč dva dni zaporedoma nobene številke. Reklamirati se mi ni zdelo vredno. Sel sem v kavarno in tu prebral vse, kar me je zanimalo.

Tretji dan pride nova ženska.

»Kje pa je stara?« jo vprašam prenešen.

Žena dene list na mizo in pravi z glasom, ki mi je tako šinil v mozeg in kosti,

da sem novo raznašalko nehote pogledal od nog do glave!

»Se je že naletela,« gospod... Ona je že doslužila. Pred dvema dnevoma je naznanila upravnistvu, da ne more več opravljati svojega posla, ker jo noge silno bole. Otekle so ji bile čez noč, potegnile je k srcu, pa je ugasnila. Zdaj ji je dobro, gospod...«

»Ali vi že dolgo služite tu?«

»Danes raznašam prvič, gospod... Sama ne vem, kako se bom privadila temu, a morala se bom. Oprostite, prosim, gospod, ako bi izkrajala bila bolj počasna. Abonente imam napisane na listku in moram iskati šele hišnih številčk. Priporočam se! Z Bogom!«

Z navadno radovednostjo sem vzel list v roke, a minilo je nekaj časa, da sem jel brati. Žena mi ni šla iz misli. Bilo mi je kakor večjemu poznavalcu konj, ki opazi med tramvajskimi kljusami plemenito žival. Ta se mu vidi, da je plemenitejša vrsta, a mora že imeti kak pogrešek, sicer bi ga ne bili upregli v grozno vožnjo...

Takega pogreška sem iskal jaz pri moji raznašalki. Ž njo se je moralo zgoditi nekaj zelo žalostnega. Drugi dan sem si jo ogle-

Iz brzojavk.

Drugi splošni češki katoliški shod za Moravsko se vrši v dneih 26., 27. in 28. julija v Brnu. — Kvotno vprašanje rešeno. Ogrska kvotna deputacija je pritrdila sklepu avstrijske kvotne deputacije, da sedanja kvota 65:6:344 ostane v veljavi do konca l. 1909. — Poslanska zbornica ima po dosedanem načrtu tekoči teden tri seje, v torek, sredo in petek. Vlada računa, da se še tekoči teden prične razprava o proračunskem provizoriju. — Nadškof dr. Kohn se je v soboto vrnil v Olomuc. — Politiški položaj na Ogrskem. Vodstvo ogrske ljudske stranke je imelo včeraj zaupen razgovor, v katerem je sklenilo premeniti dosedanje strankino taktiko in sodelovati pri obstrukciji proti budgetnemu provizoriju. — Odpoved konkordata. Komisija, ki jo je izvolila zbornica za presojo predlogov o odpovedi konkordata in ločitve cerkve od države, je s 17 proti 16 glasovom sprejela resolucijo socialistov Vaillant, v kateri se načelno izreka za odpoved konkordata in ločitve cerkve od države. — Kriza v Italiji. Zanardellijevo ministertvo je res podalo ostavko, a kralj je še ni sprejel ter si pridržal čas za pomislek. Zbornica v zadnji seji sicer ni sprejela predloga, naj se proti mornariškemu ministru uvede preiskava, a vladna večina je bila tako nezadovoljna, da se vlada nanjo ne more več zanesti. V zbornici je zahteval ministerski predsednik, naj se zasedanje odgodi za nedoločen čas. — Kulturni boj v Franciji. Vlada je pariškimi župnikom prepovedala prireditve procesij sv. Rešnjega Telesa izvan cerkva, češ da se razburjajo drugoverci.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 15. junija.

Sv. Oče Leon XIII. V soboto popoldne se je raznesla po Dunaju govorica, da je sv. Oče umrl. Tudi telegrami iz Budapešte so potrjali to vest. Ker se nam je to telefonično sporočilo, ko je bil list že v stroju, smo mogli zabeležiti samo še govorico, nevede, ali je pretužna vest resnična ali ne. Obrnili smo se na Dunaj in čakali ponoči nadaljnjih poročil, da bi izdali posebno izdajo in sporočili naročnikom, kako in kaj. A do polnoči ni bilo nobenega pojasnila. Še le v nedeljo zjutraj ob 9. uri je prišel na škofijstvo telegram od dunajske nunciature, v katerem nunciatura poroča, da je sv. Oče popolnoma zdrav. Ker v nedeljo ni moglo izdati posebne izdaje (ob praznikih pač! To je sklep društva tiskarjev), smo nabili v Ljubljani na nekaterih krajih plakate, na katerih smo sporočili veselo vest. Tudi na deželo smo na več krajev telegrafirali. Danes pa vsem naročnikom z velikim veseljem sporočamo to radostno vest. Saj čuda bi ne bilo, ko bi 94letni starček končno le onemogel. A božja previdnost čudežno čuje nad dragim življenjem starčka papeža-jubilarja in vedno

dal nekoliko natančneje. Boječe in na tihem je prišla po prstih v sobo, pozdravila veselo in s prijaznim smehljajem dejala: »Danes je že boljše... Kmalu bom v popolnem tiru.«

Dasi je bila že stara, vendar je kazala še neko deklisko odločnost in gorečnost. Časopis je dejala na mizo s takim spoštovanjem, kot bi bila storila kaj silno imenitnega. Večkrat sem bil že iz postelje, ko je prišla, in takrat sem jo dobro ogledal. Njeno mehko, nekoliko shujšano obličje je pričalo, da je doživela žena že srečnejših dni kot so ti. Tudi na ostankih nekdanj dragocene obleke se je to poznalo. A najboljši dokaz za to je bilo njeno vedenje. Počasi, kapljo za kapljo sem izvedel vse podrobnosti iz njenega življenja.

»Gospod — moje življenje se menja tako kakor letni časi!«

Pri teh besedah se je ozrla na časnike; morda je prešela v naglici naročnike in potem odmerila čas, ki ga sme brez škode posvetiti razgovoru.

»Jaz sem hči nekega oskrbnika. Oče je imel sicer lepo plačo, a sedem hčera nekaj raznese.«

Vse smo se omožile iz ljubezni, kajti razen dote nismo dobile nobene druge stvari. Jaz sem se omožila zadnja, dasi najstarejša.

(Dalje prih.)

iznova osramoti vse zavistne in sovražne želje nasprotnikov. Zato pa kličemo radostno: Bog živi Leona! Bog čuvaj Leona! In če je mogoče, zrè naj sto let!

Duhovniška vest s Stajarskega. Za župnijo Ljutomer imenovani ž. g. župnik Fran Šalamon se je župniji odpovedal in je torej ta zopet razpisana.

Sestanek »Leonove družbe«. V sredo 17. junija zvečer bo sestanek »Leonove družbe«. Končal bo svoje predavanje prof. dr. Janežič. Ta sestanek bo zadnji v tem šolskem letu.

»Učiteljski dom« v Celovcu. O veliki važnosti tega pred dobrim letom ustanovljenega društva za koroške Slovence smo govorili že obširneje. Naraščaja debrih slovenskih učiteljev Koroška silno potrebuje. Žal, da so bili tako malo upoštevani vsi tozadevni pozivi odbora, posebno od strani denarnih zavodov. Iz poročila o društvenem delovanju v prvem letu posnemljemo, da se je nabralo doneskov 6871 kron, stroškov pa je bilo 2555 kron. — Društvo vzdržuje letos osem mladeničev, za katere plačuje mesečnih 304 krone; k tem stroškom so gojenci doslej donasili sami le še 567 kron. Izmed teh mladeničev jih je nekaj, o katerih poročajo profesorji, da so vzorni; kar je preslabega, tem bo društvo seve podpore zopet odtegnilo: naš dragocen denar se sme izdavat le tam, kjer je res upanja, da se doseže društveni namen. Izmed koroških posojilnic je društvu poslalo doneskov doslej le pet, od zunanjih ste poslali dve! Ker se je tedaj večina doneskov dobila od zasebnikov, in ker vendar upamo, da se spomnijo posojilnice častne svoje dolžnosti, nadaljuje odbor svoje delovanje, prepričan, da se v teku let zaklad tako ukrepi, da se postavi lastni zavod. — Za letos je sklenil občni zbor, da novih gojencev ne sprejema. — Podpiraj torej vsak po svoji moči velpomenljivo stremljenje »Učit. doma«!

Osebnost. Nevarno je zbolel v Celovcu veroučitelj na realki pred. gospod Hutter. — Fzm. vitez Succovaty je v soboto odpotoval iz Ljubljane. Včeraj sta došla v Ljubljano fml. baron Malowetz in gen. major de Verrette.

Mladeniški shod na Ptujski gori. Dne 21. junija bo na Ptujski gori ob 10. uri slovesna služba božja s pridigo, katero bo imel sloveči govornik dr. Anton Medved, profesor iz Maribora. Mladeniči »Marinijih družb« imajo med to službo božjo skupno sv. obhajilo. Po cerkvenem opravilu bo pri Jagodiču slavnostno zborovanje, katero priredi za mladeniče »Gorsko bralno društvo«. Pri zborovanju nastopijo razni mladeniški govorniki ter vmes svirajo mladeniški hajdinskega tamburaškega društva. Sklep bo v cerkvi Matere božje, kjer se bodo pele litanije in nato bo skupen odhod. Mladeniči ptujskega okraja se zberejo zjutraj ob 8. uri istega dne pri Sv. Lovrencu na Drav. polju, odkoder bo skupna procesija na Goro. Shod se vrši ob vsakem vremenu!

Bohinjska železnica. Tvrdba, katere je prevzela v izvršitev del bohinjske železnice od St. Petra do Kanala, prične svoje delo prihodnji mesec. Po črti hodi že šest inženjerjev dotične tvrdke, ki si ogledujejo svet in se tudi pogajajo za odkup istega. Dela glede goriskega kolodvora niso še odana in se ima tozadevna dražba še le vršiti. Vsa poslopja, kakor kolodvorsko skladišče, delavnice, poslopje, v katerem bodo stali stroji itd., stala bodo čez poldrug milijon kron. Po Gorici hodi že vse polno delavcev, manjših podpodjetnikov in delavskih nadzorikov, ki čakajo na delo.

Razmerje med gosp. Sakserjem in Kubelko se nam iz New-Yorka tako-le pojasnjuje: Gospod Frank Sakser, bankir v New-Yorku, je lansko leto na obilo prigovarjanje vzel seboj Viktor Kubelka iz Ljubljane, kateri se je predstavil za knjigovodjo. Viktor Kubelka je služboval pri Sakserju sedem mesecev, dobival plače po 14 dolarjev na teden, kar je za človeka, ki ne zna angleško, obilo. Kubelka pa je takoj pokazal, da niti pojma nima o knjigovodstvu, počel je kmalu intrigrirati med osebje Sakserjevim, katero šteje 21 mož. Kubelka je sam odšel brez vzroka pred veliko nočjo iz službe in zahteval, da mu Sakser povrne potne stroške sem in tja in plača za pet tednov zaslužek. Sakser je zahtevo zavrzel, nato je šel Kubelka Sakserja tožiti, in Kubelka je popolnoma pogorel. — Sakser je bil že pri zaslišanju oproščen, Kubelka pa je šel k neki italijanski tvrdki služiti za ubornih 9 dolarjev.

Ogenj je bil v Podlipi pri Vrhniku dne 12. t. m. ob 4. uri zjutraj. Pogorela je hiša posestnika in trgovca Jesenoveca. Večje nesreče ni bilo, ker se je pridnim rokam posrečilo, obvarovati bližnja poslopja. Pogorelec je bil zavarovan.

Novice iz Peč. Iz Peč 13. t. mes. »Odeoprati zna«. Pod tem naslovom je poročal »Slovenec« št. 128 dne 8. junija izpred porotnega sodišča o vžitarju Františku Lajovecu, ki je bil 6 t. m. pred porotniki zatožen, da je kriv požiga, goljufije in tatvine. A bil je oproščen in se vrnil k svojemu sinu, ki je sedaj gospodar na Reki, v občini Peški. Oproščen vžitar Lajovec je bil prijet in sodniško zasledovan na ovdob lastnega sina. Sinoči krog polnoči pa je jela goreti hiša mladega gospodarja Fr. Lajovec in tudi pogorela popolnoma. Nihče ni hotel gasiti. Sosedje so se legli v varovali svoja poslopja. Goreti je začelo baje na »osjeku«. Kdo je ogenj zakrivil, se ne ve. Sosedje pa so v velikem strahu za svoja poslopja. Drugo, kar straši sicer mirne prebivalce, je roparska banda, došla z Dolenjskega, ki se drži ob okrajni cesti od Morav do Selišč. Goščave gore sv. Florijana so ji godna skrivališča. Baje so ukrali konja, ga odgnali, pa jim je srečno ušel in se zaletel k sosedu, ki je konja spoznal in gnal nazaj k gospodarju. Ta skrbi, da sta njegov hlev čuvala dva mladeniča. In glej! drugi večer pridejo dolgoprtniki zopet po konja. Toda zbežali so, ko so našli hlev zastražen. Upamo, da policiana oblast prej ko prej reši naše ljudstvo teh strahov.

Za pogorelece v vasi Vel. Pudlog v krškem okraju je podaril cesar iz zasebne blagajne 500 kron.

48 in pol leta v ječi. Minolega meseca je zapustil kaznilnico v Kopru starec 65 let imenom Fran Bertom, rodem iz Poreča. Starac je večji del svojega življenja preživel po ječah. Kot 15leten deček je že v vojni mornarici v obrambi ubil dva svojih tovarišev. Ko je došel iz ječe, je ubil dve drugi osebi. Za ta zločina je obsedel v temnici 48½ leta: 30 v Gradiški, poslednjih 18½ let v Kopru.

Iz Trbiča. 9. junija 1903 (Odgovor na zadnji Gorenjčev dopis iz Trbiča) Danes zjutraj je po daljši bolezni umrl tukajšnji cerkvenik Ivan Ude v 59. letu svoje starosti. Stirinajstleten deček je prišel v Trbič, kjer je služil pri farni cerkvi kot pomočnik in cerkvenik nad štirideset let. Zadnji čas je bolehal, v soboto se je vlegel in v torek zjutraj je previden s sv. zakramenti izdihnil svojo dušo. Vsa leta je bil zvesto udan svojim predstojnikom, ki so mu lahko zaupali radi njegove poštenosti. Vsek človek ima svoje slabosti, tudi rajniki Ude ni bil brez njih. Tega pa vendar nihče ni pričakoval, da se bo dobil človek v Trbiču, ki bi hotel zagreniti zadnje ure pokojniku. Vsi farani so vedeli, da bo cerkvenik Ude kmalu vzel slovo od sveta, ker je vidno hiral. Da bo pa dopisnik »Garjevca« (tako v tržaški okolici imenujejo listič »Gorenjec«) takošen umazan dopis skrpal, vendar nobeden ni pričakoval! V Trbiču pri občni službi božji streže cerkvenik vedno v svoji cerkveni opravi. Sveče je pokojni cerkvenik radi kratkovidnosti navadno še prezgodaj prižgal, ker se v Trbiču vselej služba božja začne točno ob naznanjeni uri. Tako so bile tudi binkoštno nedeljo že vse sveče skoraj četrt ure pred šestjo uro prižgane. Ob imenovanem času je cerkvenik moral vsled bolehnosti domov. Ko je nazaj prišel, je hitel k altarju. Ker je imel cerkvenik na binkoštno nedeljo koratelj nekaj zvit, je dopisnik napisal celo zgodbo in pristavil še nekaj opazk, za katere ga gotovo ne zavid noben pameten človek. Pokojni cerkvenik ni zaslužil, da bi ga take vrste dopisovalci smeli žaliti. »Gorenjec« slednjič še s pomilovanjem čestitamo za ta ocvirek, ki ga je privoščil svojim naročnikom.

Strela ubila je minuli petek 24-letno posestnikovo ženo Jožefo Žagar iz Birčne vasi pri Novem mestu. Na polju je iskala zavetja pod brastom. Otroci, ki so bili nekaj korakov oddaljeni, so ostali nepoškodovani.

Ljubljanske novice.

Včerajšnje procesije. Tudi včerajšnji dan ni bil preveč ugoden procesijam, a sta se vendar — šentjakobska in frančiškanska — kakor po navadi vršili. Pod precej neugodnimi avspicijami se je podala šentjakobska na plano, in res kmalu se je jelo temniti ter kapljati vedno bolj in bolj, tako da je pri prvem blagoslovu prav pošteno pralo. A že koncu blagoslova se je jelo kazati solnce, tako da se je procesija lahko mirno dalje vršila in se je do konca ravno lepo vse posušilo. Pri sv. Jakobu so imeli včeraj nov lep ornat, ki pa ni nič škodo trpel. — Hujše se je godilo frančiškanski, ki je bila zunaj, kadar se je dež prvič vlij, ko so pri sv. Jakobu še v cerkvi bili. Smo pa le koražni Ljubljančani, da se malo plohe nič ne ustrašimo! Nekaj novega je bilo pri frančiškanski včeraj to, da je petje pri blagoslovih spremljal vojaški orkester. — Ljubljanske procesije bi bile uzorno lepe, ko bi le neka-

tera nedostojna zijala ob strani dobrega vtiska ne kazila! — K poročilu o stolni procesiji moramo opomniti še to, da so bili letos zopet gledavci na rotovškem balkonu, torej ravno nad oltarjem, na katerem stoji Najsvetejše. Da imajo »izobraženi« ljudje tako malo čuta za to, kaj se spodobi in kaj ne! V tem oziru potrebuje ljubljansko prebivalstvo še mnogo vzgoje. — O neudeležbi magistrata pravi dobro tržaški »Novi List«: »V Trstu je kriva Ciril-Methodova zastava, v Ljubljani kaka opazka v »Slovencu«, v Celovcu zopet kaj drugega, da teh gospodov ni blizu. Toda vse to so le preteve, s katerimi kažejo le svoje nasprotstvo do cerkve«. Naj imajo tedaj svoje veselje nad tem, kakor ga imajo otroci, kadar se kujajo in menijo s tem imponirati. Svoobodno jim! Če mislijo, da jih je pri procesiji kdo pogrešil, so v veliki zmoti. — O frančišk. procesiji smo dobili še poročilo: Frančiškansko Telovo procesijo je vodil predst. o. provincijal Konstantin Luser. Vdeležba je bila izredno velika. Za Rožniškim, Viškim in Šišenskim banderom so šle dotične soseske, potem župno bandero, štirirazredna viška šola z novim krasnim banderom, štirirazredna šola šišenska z banderom, dolga vrsta ženstva s svečami, neprešeta vrsta dečkov in deklic, vojaštvo z godbo, za nehom člani cerkvenega predstojništva in drugi gospodje. Vlada je prav lep red, procesija je ostala vedno v vrsti in tako je bilo mogoče od vsake postaje se brzo pomakniti dalje. Sicer je nekoliko nagajal dež, a vsi vdeleženci so ostali stanoviti do konca in Bog je poplačal stanovitnost, ker je pri četrti postaji krasno zasijalo solnce. — Slovesnost je posebno povzdigovala krasno petje frančiškanskega zbora, broječega 36 gospodskih, gospodov in dečkov, ki so pod vodstvom P. Hugolina izvajali štiri himne, katere je zložil Maks Filke, stolni kapelnik v Vratislavi. Zbor je spremljal 16 mož vojaške godbe z godali. Himne so precej dolge, zložene v velikem štilu. B. Mettenleiter piše o njih v »Caecil. Ver.-Katalog«: Tako veličastna in bliščeca skladba za sv. Telo kakor ta dosedaj še ni bila izdana; zložena je prav za slovesen obhod, ko se poje pod veličastno kupolo neizmerne neba. Zahteva pa številni in izvrstni zbor in izvežbano godbo. — Himne so naredile mogočen in svačan vtisek.

Tatvina. Hlapcu Stefanu Gnusu, stanujočemu na Rimski cesti št. 16. je danes ponoči v Podkrajškovi gostilni na Rimski cesti št. 11. neznan tat ukradel iz žepa na suk-njiču denarnico, v kateri je imel nad 5 K denarja. Sumljiv tatvine je neki fant, ki je sedel poleg njega v gostilni. — Kamnoseškemu pomočniku Jožefu Salbergerju stan. v Trnovskih ulicah je pred dnevi v gostilni »pri Lahu« v Vegovih ulicah ukradel neznan tat srebrno uro in srebrno verižico, katera je imela dva obeska — srebrni medaljon in srebrno petico.

Občni zbor uradniškega konsumnega društva se v soboto radi prepiche udeležbe ni mogel vršiti. Nov občni zbor je sklican na 27. t. m.

Vojak pobegnil. Včeraj zvečer je iz bramborske vojašnice pobegnil prostak Ign. Prašnikar. Svojim tovarišem je popred pripovedoval, da pojde v Pulj.

Sledovi ponočnjakov. V nedeljo zjutraj je bil pred vrati cerkve sv. Jakoba najden kovinast krožnik z dvema kozarcema napolnjenima z vodo. Na krožniku je vtisnjeno »Kavarna Krapeš«.

Goljufico, katere je dekli Mariji Skvarče v Hradeckega vasi št. 8 pod pretevo, da jo bode spravila v delo v tobačno tovarno, izvabila 60 kren, je policija zasledila in zaprla. Goljufica je delavka Ana Potočnik, stanujoča v Cerkvih ulicah št. 21.

Z metliščem po glavi. Danes zjutraj sta se v Tesarskih ulicah sprli in stekli delavka v tobačni tovarni M. P. in brezposelna natakarka A. Z. in je prva slednjo pretepla z metlo. Vdarila jo je z metliščem tako po glavi, da se je metlišče prelomilo. Nastal je tak krik, da se je na ulici nabralo mnogo radovednežev.

V nedeljo na Rožnik! Vabilo k sveti maši, katere se daruje dne 21. junija t. l. ob 9. uri zjutraj na Rožniku na čast svetemu Antonu, patronu delavskega konsumnega društva. Vsi društveniki in prijatelji se vabijo, da se mnogobrojno udeležijo. Po cerkvenem opravilu bode prosta zabava v gostilni gospoda Čada, kjer bode tudi pogreb slavnostnega pipa kluba A. K. D. pipčarjev.

Preložitev ljubljanskega pokopališča. Danes dopoldne se je vršil v Stepanji vasi komisijski ogled za napravo novega pokopališča pri ondodni cerkvi. Upraviteljstvo pokopališča je zastopal vlč. gospod kanonik Erker, vlado vodja okrajnega glavarstva g. Lapajne. Ljubljansko občino gg. župan Hribar in Predovič, dalje so bili prisotni gg. nadinženerja Zužek in Hanuš, zdravnik gg. dr. Kopriva in dr. Sterger, župani okoliških občin, baron Codelli in drugi lastniki zemljišč. Ogled dopoldne še ni bil završen in se je nadalje-

val popoldne, vendar pa kaže dosežani vseh, da se uresničenju tega načrta ne bodo stavile več nobene večje ovire.

Z visočine bode skočil. Zrakoplovec Leon Steffens se bode dne 21. t. mes. okoli 5. ure popoldne na dirkališču spustil z zrakoplovom v zrak in ko bo dosegel precejšnjo višino, spustil se bode s padalnicom na tla.

Nepreviden kelesar. V Spodnji Siški je včeraj dopoldne kelesar J. K. podrl na tla Marijano Langenfuss in jo povozil. Deklica je bila lahko poškodovana.

V Ameriko in nazaj. V soboto po noči odpeljalo se je 113 oseb v Ameriko. Danes jutraj pripeljalo pa se je 58 oseb iz Amerike v Ljubljano in odtod v svoje rojstne kraje.

Iz ljubljanskega gasilnega društva. Silno presenečenje je provzročil včeraj odbor gasilnega društva gospodu Fr. Zupančiču. Izključil ga je iz društva, kakor pravi, zaradi izgredov povodom Pavškove slavnosti, in to vključ tem, da je imenovan že 10 t. m. naznanil svoj prostovoljni izstop. V odgovoru gospod Zupančič to tudi pojasni in pravi, naj ga že vendar puste pri miru.

Ustanovni shod zveze slovenskih pevskih društev se vrši v nedeljo dne 5. julija.

Zaročili so se g. Jožef Rojina, krojaški mojster z gđ. Matildo Zanoškar. — Gosp. Janez Pintar, odvetn. koncept, uradnik z gđ. Müller z Gradca. — G. Fran Urbano, trgovčev sin z gđ. Evgenijo Souvan.

Izgubljeno. Neznano kje v mestu izgubil je neki železniški uradnik bankovec za 100 kron. — Na Mestnem trgu je dne 13. t. m. izgubila posestnikova hči Ivana Zidan iz Bizovika srebrno pozlačeno verižico. — Solski učenc Ludovik Baraga, stan. v Hrenovih ulicah št. 17 je izgubil na Erjavčevi cesti srebrno uro. — Na poti od Sodnijske ceste po Dunajski in Marije Terezije cesti do Jenkove pekarije je izgubila zasebnica Riza Labe, stanujoča na Miklošičevi cesti št. 36 bankovec za 10 kron. — Branjeva Ivana Kašmanhuber, stan. na Starem trgu št. 11 je izgubila v soboto na Mestnem trgu 4 K; katere je imela v bellem robcu zavite.

Najdene stvari. V tednu od 5. do 12. t. m. so bile na južnem kolodvoru najdene sledeče reči: 1 rujav klobuk, 1 vozni listek III. razreda, 1 dežnik in dva para belih rokovic.

Z bičem udaril. Jernej Virant, posestnikov sin na Golem št. 13 je v soboto popoldne z bičem udaril blapca Jožefa Antončiča, stan. na Cesarja Jožefa Trgu št. 13, ko se je peljal z bicikelnom mamo Babičeve prodajalnice po Dolenjski cesti. Bič se je ovil okoli bicikelne in ko je Virant potegnil bič nazaj, je vrgel Antončiča na tla, ki se je pri tem na levi nogi poškodoval.

Deželna preskušalna vinska klet v Ljubljani. Kakor prejšnje, sta bili tudi obe zadnji javni vinski poskusi prav dobro obiskani. Razun veliko ljubljanskega odličnega obšinstva smo opazili tudi mnogo rodoljubov in gostilničarjev z dežele, kar znači posebno zanimanje za to prekorišno deželno podjetje.

Slovensko planinsko društvo priredi v nedeljo dne 21. t. m. izlet na Krim po sledečem vspredu: Odhod jutraj ob 4. uri 54 minut z južnega kolodvora z vlakom južne železnice, prihod na postajo Preserje ob 5. uri 13 minut, odtod na Krim, tam eno uro odmora. Povrat čez lško vas-Studenec v Škofeljo, kjer bo ob 3. uri popoldne kosilo pri gospodu Ogorelec. Odhod iz Škofelje ob 8. uri po dolenjski železnici, prihod v Ljubljano ob 8 uri 44 minut zvečer. Radi naraščitve skupnega kosila je neobhodno potrebno, da se izletniki prijavijo odboru najkasneje do petka 19. t. m.

Jelačičeve razglednice. Tukajšnji trgovec g. Jernej Bahovec je založil lične razglednice, predstavljajoče spomenik bana Jelačiča z napisom »Pogum, med vami sem i z vami.« Izvod stane 10 vinarjev.

Dogodki na Hrvaškem.

Delovanje bana Khuen-Hedervaryja.

Kako skrbno in pravičnega banu je ban Hedervary na Hrvaškem in skrbi za svoje podložnike, podajemo tukaj dobrohotnim bralcem sledečo kupčijo, ki se je izvršila na banovo povelje z državnim posestvom.

Državno posestvo Kutjevo je bilo prodano trgovcem z lesom, Turkoviču in Türk u za 110.000 gld. Posestvo je obsegalo 25.000 oralo, od katerih je bilo kakih 20.000 oralo samega hrastovega in bukovega gozda. Potem takem stane en oral zemlje obenem z gozdom, poljem, vrtom, gradom in drugimi gospodarskimi poslopi 4 gld. 31 kr., če pa vzamemo les, stane eno hrastovo ali bukovo deblo kake 4 k r a j e a r j e, ako računamo, da raste na enem oralu kakih 100 dreves. In kaj je bila posledica? Turkoviči so si tudi postavili žage ter jeli kupčevati z nekdanjim državnim lesom in danes so milijonarji. Na-

jeli so si tisoče delavcev in sekira je zapela — in gozdovi so se krčili, ter se spremenjali v rodovitna polja, Turkoviči pa bogateli. In tako je Kutjevo danes eno prvih in največ vrednih posestev v Slavoniji. Ono obsega 18.931 oralo gozda, 3087 oralo polja, 447 oralo travnikov, 180 oralo vinogradov, 1875 oralo sadnih nasadov, 11 oralo pašnikov, 56 oralo vrtov, 118 oralo prestora za gospodarska poslopja; dalje ima 4 pristave, 3 žgavnice, 2 opekarske peči, apnenice, 46 km železniške proge in 40 km telefona. Davek znaša brez doklad 17.756 kron. Tako je torej to nekdanj državno posestvo, katero je deželna vlada prodala za 110.000 gld. ker jo je smatrala za nič vredno!

Kupila pa je nato deželna vlada neko posestvo Božjakovino, v Slavoniji takorekoč za zabavo. Prejšnji posestnik, ki je vse svoje premoženje zabil v to posestvo, je bil advokat S a j iz Zagreba. Božjakovina stane do danes že nekaj čez en milijon gld. Nobeno ne donese nikakega dobička, marveč vedno le velik deficit. Posestvo obsega pristave Božjakovine, Dvorišče, Ostrno in Cret ter meri 2829 oralo. Ondi je staja za kakih 600 goveje živine, 120 konj in 150 prešičev najboljša pasme. Poleg glavnega in jako nadarjenega gospodarja — bana, so še pri gospodarstvu Krajčevići, Mallin in profesor Franges. Poleg tega so še nastavljeni: direktor, blagajničar in knjigovodnik, adjunkt, vrtnar, vinogradnik, gozdar, vrtni inšpektor in še drugih takih mož cel vrsta. Pa vsi skupaj ne znajo gospodariti v toliko, kakor naš kmetič v najbolj oddaljenih hribih. In zakaj je hrvaška deželna vlada kupila to ničvredno posestvo, je nerazumljivo navadnim ljudem — mogoče ve to vsemogočni ban. O ko bi bila hrvaška deželna vlada tisti denar, kar ga je zabila popolnoma po nepotrebnem v to posestvo Božjakovino, obrnila v dobre namene, kolikim bednim in ubožnim bi bilo pomagano in koliko grenkih solz bi bilo izbrisanih iz objokanih oči po bedni Hrvatski.

Ameriški Slovani za Hrvate. S protestnega shoda v Chicagu, o katerem smo že poročali, so poslali našemu cesarju Franu Josipu naslednjo brzojavko. »Hrvatskemu kralju Franu Josipu na Dunaju. Nevolja nas je dognala, da v imenu prosvete in človečanstva pokladamo v roke Tvoje, kralj Hrvatom, usodo otrok in žen hrvatskih, kajti Ti si ohranitelj zakona. Mesta razdejana, ječe prenapolnjene — odkoder odmeva krik neprijateljskih krvososov in jok dece ter mater; kjer so davljeni rodoljubi, trpeči za domovino — to je i naša bel, kralj, a prolišana kri teče iz našega telesa. Proganjeni ne misli na maščevanje. Ti viteški starček, delaj v imenu našem, v imenu pravice ter reši Hrvate novih bolečin in novega trpljenja! Stegni svojo roko nad narod, ki grozno trpi, nečuvan proti samovolji in brez zakonitosti! Delaj, kralj — tega Te opominjajo grobovi naših očetov. Delaj v imenu ljudske svobode in božje pravice! Preganjanci niso zarotniki, nego branitelji svoje rodne grude. Kralj! Daj Hrvatski svobodo in samostalno življenje! Poglej njeno grozno stališče! In spoji v celoto oni zvesti narod, ki se zvija pod tujim bičem ter beži križem šircega sveta, dasi brezmejno ljubi domovino. Kralj, v Tvojih rokah počiva usoda Hrvatske! Resolucijski odbor.

V Vinici blizu Varaždina se je predvčeraj pojavil vroč boj mej kmeti in vojaštvom. Kmetje so namreč že dalj časa kazali svojo veliko nejevoljo proti vojaštvu in zahtevali, da se isto odstrani, veliki župan Rubido pa je nasproti dokazoval, da je vojaštvo potrebno, in je celo brzojavno naprosil bana, naj se nad Varaždinom in okolico proglasi preki sod, katerega pa za sedaj ni hotel dovoliti. Radi tega postopanja in sploh radi postopanja vlade so izstopili iz vladne stranke kr. komornik Halper in brata grofa Kulmers. Sploh pravijo, da izstopi iz stranke še več veljakov. V boju z vojniki so padli štirje kmetje, ranjenih pa je deset. — V Varaždinu, kjer je vse polno vojaštva, je bilo radi demonstracij aretiranih 12 moških in 6 žensk.

Kako bi židje napravili mir na Hrvaškem? Varaždinski žid krošnjar Kohn trdi, da bi on precej napravil mir, potreboval bi le dva polka mažarskih huzarjev. Dal bi puške nabiti in vsacega ustreliti, kateri bi demonstriral. Tako silo bi radi vpotrebili vsi židje. — Boje se grozno, da se ne bi njih napadlo, pa bi zdaj radi zatrli vse s silo.

Kakobineki hrvaški uradniki znali napraviti mir? Okr. pristav v Ivancu, dr. Teofil Križan je rekel uglednemu meščanu, da bi on v Zagrebu napravil hitro mir, ako bi postal deželni komisar. On pravi, da bi dal z vojniki zapreti ulico, kjer bi bili demonstranti, in vse postreljati. To bi tako delovalo na druge, da bi bili precej vsi mirni. Meščan mu odgovori: »Pa ako bi jaz stal tisti čas za vami, prijel bi vas vseeno za vrat, ker bi vaše povelje bilo nasilje, a ne pravica.« Dr. Križan niemu: »Zaradi te izjave vas smem zapreti.« Meščan: »Mene vi ne bodeste zapirali; z Bogom!« — Ta dr. Križan je študiral pravo v

Gradcu in je sin glasovitega, rodoljubnega Slovence prof. dr. Križana v Varaždinu. Res, ta sin je nevreden svojega očeta! Drugi uradniki so še hujski. Mnogi so nahujkali župljane proti opozicionalnim župnikom n. pr. v Zajezdi, Beli, Ivancu, Maruševcu itd.

Dogodek v Varaždinu. V ponedeljek je bila v Varaždinu pri františkanih sv. maša za žrtve, koje so padle v tej borbi. Pri maši so sodelovali pevke »pjevačkov društva Viena«, odide s cvetjem in hrvaškimi trobojnicami, zaviti v črno. Občinstva je bila polna cerkev, trgovine so bile zatvorjene. Po maši je nastal velik naval; kamenje je letelo na udeležnike. Gosp. mestni kapelan F e m e n je dobil kamen za vrat, da ga je obilila kri. V tem hipu je vojaštvo obsedlo vse mesto, kar je seve narod še bolj razljutilo. Pobili so vsa okna bilježniku Oskarju pl. Kišu. Policija se je navela z vso silo, ali je morala popustiti, ker se je narod navalil na njo, da je morala pobegniti; narod je delal, kar je hotel. Zapri so mnogo oseb, mej temi tudi več gosposdičin pevk in delavcev.

Trgovec Aleks. Dočkal v Varaždinu nas prosi z ozirom na vest v 129. številki našega lista, da je povodom zadržanice 8. t. m. imel le on odprto svojo prodajalno, objaviti, da je zatvoril svojo trgovino že pred zaprosenim časom, da je bilo v cerkvi vse njegovo osebo in da ni dobil od nikogar ukora glede zatvarjanja. Tej vesti pripomnimo, da smo jo posneli po hrvatskih listih, v katerih doslej še nismo čitali popravka.

Dogodki v Srbiji.

Zastopniki radikalne stranke so imeli že dve seji, v katerih so se izjavili za Petra Karagjorgjevića. Tudi ministri so imeli sejo, v kateri se jih je šest izreklo za Petra Karagjorgjevića in eden glas je bil za republiko. Tudi liberalna in napredna stranka sta izjavili, da je Peter Karagjorgjević edini mogoči kandidat. Črnogorski knez je baje zelo nesimpatičen. Noče ga ne ljudstvo, ne vojaštvo. Peter Karagjorgjević ima vestno evropsko izobrazbo, katere je manjkalo Milanu in Aleksandru. Enako so tudi otroci Petrovi jako izobraženi in dobro vzgojeni.

Seja skupščine in senata je danes ob 10. uri in sicer ima v svrhu rešitve nekaterih formalnosti vsak zastop svojo posebno sejo, na kar se vrši skupna seja, na katere dnevnem redu je volitev kralja in kateri predseduje novimenovalni predsednik senata, bivši min. predsednik najstarejši član radikalne stranke Pera Velimirović. Bivši predsednik senata Marinković je že prej demisioniral.

Jutri ali v sredo se vrši bržkone druga skupna seja obeh zastopov. V tej seji nameravajo konečno rešiti sedaj še bolj pereče vprašanje o srbskem prestolonasledniku. Viri pravijo, da se bota v prvi vrsti vpoštevala sinova Petra Karagjorgjevića, a izključeno ni, da posežejo tudi kam drugam.

Vsi belogradijski listi pišejo za Petra Karagjorgjevića in so proti republici ter jo smatrajo nevarno državi. Vrh tega bi tudi Rusija ne odobrila republike, ki bi baje nepopoljno vplivala na zvezo Srbije s Črnogoro.

Kralj Aleksander se je hotel zavarovati pri ameriškanih zavarovalnicah v Parizu. Zato je večkrat prosil pri tej zavarovalnici, kakor pripoveduje sam direktor, da bi ga vsprejeli; tako je prosil pred šestimi meseci za kraljico Drago, pred enim mesecem pa sam zase. Toda družba juniv sprejela iz zdravstvenih vzrokov.

V Zelfiji so šele popoldne usodnega dne zvedeli o umoru kraljeve dvojice, kar je vzbudilo silno senzacijo. Tudi ondotni vladni krogi pričakujejo, da se z novo vlado vrnejo v Srbijo boljši časi. Smatrajo pa dogodka v Srbiji ugodnim za makedonsko vprašanje, ker Srbija sedaj na bo nastopala kot rivalinja Bulgarije, pozneje pa utegne kot zaveznica z njo delovati.

»Zeit« piše, da Rusija ne bo nasprotovala ne temu ne onemu kralju za srbski stol. Zahtevala bo od izvoljenega kralja, da varuje v svoji državi zakone in mir. Enako stališče zavzame tudi Avstrija. Največ upanja, da bo kralj, ima Peter Karagjorgjević; sem pa tje se čuje tudi želja po republici.

Neki srbski politik pravi, da je lahko mogoče, da bo danes pri skupščini izvoljen črnogorski princ Mirko, ker ima neki večino za seboj. In če bi bil Mirko izvoljen, potem bi gotovo črnogorski knez več ali manj vplival na vlado v Srbiji in tudi Mirko kot kralj bi bil prijatelj ruske politike. Toda v tem slučaju si izpodkoplje vpliv, ker Srbija je v trajnem prijateljstvu z Avstro-Ogrsko.

Tudi v Budimpešti pravijo ondotni srbski krogi, da imajo danes manj upanja, da bi bil Peter Karagjorgjević izvoljen kraljem, dasiravno je občno mnenje, da je Peter Karagjorgjević prvi, ki naj bi bil voljen.

Božidar Karagjorgjević, vnuk Petra Karagjorgjevića, se je izrazil, da umor kralja Aleksandra ni političnega značaja, marveč le maščevanje varanega zakonskega moža, ki ga je izvršil polkovnik Mašin, svak kraljice Drage, koje je zvedel za razmerje kralja do svoje žene.

Telesni zdravnik kralja Aleksandra, Veličković, je rekel, da so vesti, češ, da je zato šel v Francove vare, da bi pripravil kraljici Dragi stanovanje, popolnoma neosnovane.

Enako se tudi Veličkoviću čudno zdi, da bi bil kralj Naumovića ustrelil, ker ni imel nikakega revolverja (?) v spalnici sobi.

Podpolkovnik Mišić, ki je baje prvi kralja ustrelil, se je izjavil korespondentu »Nationalzeitung«: »Da bi jaz prvi kralja ustrelil, to je le slutnja. Nas je bilo mnogo. Naša glavna stvar je, da se nam je delo posrečilo. Rešili smo domovino in smo veseli svojega uspeha. Lazarja Petrovića je ustrelil stotnik Ristić v delo, da se je takoj mrtev zgrudil.

Brata Lunjevica sta umrla kot junaka, eden z kozarcem vode v roki, drugi pa ravnodušno cigaretko kadeč.

Kraljica Natalija ostane v Versailles-u; njena sestra kneginja Chika je pri nji. Ne vsprejema nikogar.

Ruski časnik »Svet« piše o dogodkih v Belemgradu, da so bili častniki, ki so kralja in kraljico umorili, janičarji, ne pa krščanski in slovanski vojaki. Srbski prestol je za vedno okrajen. Enako se zgražajo nad umorom »Novosti«, ki pravijo, da kri umorjenih upije do neba. Prvima dvema se pridružuje »Novoje Vremja«, ki obsoja vse te dogodke in dodaja, da se ni nobeden upliven mož radikalne stranke udeležil umora.

Bolgarski časniki prinašajo dogodke v Belemgradu kot opomin vladarjem. »Dnevnik« pravi, da sta kralj in kraljica vedno delala na to, da se je moralo to zgoditi, kar se je zgodilo, in imenuje te dogodke kot zgolj srbske zadeve. V enakem duhu piše tudi »Večerna Pošta«.

Ako bo danes kraljem izvoljen, mu ide deputacija do Budimpešte naproti.

Za danes pričakujejo v Belemgradu v vojaških oblastih velikih sprememb. Kasa-cijsko in prizivno sodišče od usodnega dne ne izvršuje nikakih poslov; deluje samo okrožno sodišče.

Za danes pričakujejo večjih dijaških demonstracij pred skupščino. Dijaki nikakor niso za kraljestvo, marveč za republiko, ker je njih mnenje, da bi se tako najlažje obdržala edinost pri tolikih strankah.

Vesti, da mej Avstrijo in Rusijo vlada različno mnenje glede srbskega kralja, so neresnične. Avstrija in Rusija sta edini v tem, da se belogradijski dogodki tičejo samo srbskih razmer. Tudi je neresnična vest, da Rusija želi za kralja sina Petra Karagjorgjevića.

Po drugih virih so bile zadnje besede kralja Aleksandra: »Cincar Marković, zakaj si mi to storil?« Kralj je smatral Markovića za glavarja zarotnikov.

Cincar Marković je bil v ravno tistem trenutku ustreljen, ko je njegova hči povila. Imel je generalsko uniformo in je kadil cigareto. Vojni minister Pavlović se je branil pri oknu ter streljal na upornike. Nadporočnik generalnega štaba Miloslav Civanović se je v vojnem ministerstvu ustrelil, ker baje ni izvršil neke naloge, ki so mu jo naročili zarotniki. Vojaški intendant Ivan Golubović je znorel ter z nožem in revolverjem prišel v ministerstvo in je prosil, naj mu prizaneso, ker ni bil nikdar kraljev pristaša. Mnogo kraljevih pristašev je pobegnilo v tujino, drugi si pa ne upajo zapustiti svojih stanovanj. Ves strah pa je popolnoma neutemeljen.

Kralj Aleksander je bil zavarovan pri zavarovalnici »Urbaine« za pol-druhi milijon. Adjutant Petrović in polkovnik Naumović pa sta bila zavarovana v Trstu pri »Assicurazioni Generali« po 12.000 frankov.

Teta kralja Aleksandra živi v Gradcu in je žena Edvarda Weinmeister, ki je bil radi golufije obsojen. Ona je rojena Obrenović.

Nikodem Lunjevica je imel znanje z neko Francozinjo Ninesso iz Havre-a, katero je menil poročiti. Le ta mu poslala včeraj na naslov Nikodem Lunjevica — Belgrad, iz Bruslja telegram: »Nemirna sem; sporoči! Ninessa.« Dobila je odgovor: »Br-zojavka se ni mogla dostaviti, naslovnik Lunjevica v Belemgradu je mrtev.«

V Parizu je izvršil kipar Mercie kip Milana na konju, katerega je naročil kralj Aleksander. Delo je končano, naročnik pa je mrtev — in Mercie izgubi sad dvestletnega truda.

„Berliner Tageblatt“ poroča, da je bil ruski car, ko je zagal o umoru kralja, konsteriran in je rekel: „Rusija bi bila morala boljše čuvati Aleksandra.“

Vpliv belegaških dogodkov v Carigradu. Ko je sultan zvedel o dogodkih v Belemgradu je bil popolnoma pobit. Uredil je takoj, da morajo lokalni listi poročati samo o naravnih smrti kralja in tudi ničesar ne omeniti o umoru kraljice Drage. Straža pri sultanovi palači je pomnožena, kakor tudi straža na srbsko-turški meji. V ostalem pa se Turčija pridruži drugim vele-silam.

V Berlinu so na srbskem poslanstvu izobesili črno zastavo. To je do zdaj edino javno znamenje po umorjeni kraljevi dvojici.

Sestrama kraljice Drage so dovolili, da sta se poslovili od sestre. Po noči so ju pripeljali v konak, kjer je v belem svilenem oblaku ležalo truplo Drage v priprosti krsti. Pretresljivo je bilo slovo — sestri sta padli v nezavest in so jih morali odnesti. Pri pogrebu svoje sestre nista smeli biti navzoči.

Balkan.

» Iz Carigrada poročajo, da je Načevič izposlal, da so izpustili vse one Bolgare, kateri so bili v zadnjem času prijeti, ustavili so tudi pošiljanje v prognatstvo.

» Odpoklicali so dr. Pomjanova, bolgarskega diplomatičnega zastopnika na Dunaju, ker se je kot rojen Makedonec preveč potegoval za makedonske interese, kar bi mu kot diplomatu ne pristajalo. Zlasti v nekem razgovoru z Goluchovskim se je izrazil zelo pikro o upravni akciji v Makedoniji. Ko je bil Lamsdorf o Novem letu na Dunaju, ga je privatno popraševal o postopanju velevalisti. Tudi pri knezu Ferdinandu je izgubil zaupanje v zadnji dobi, in ko je nastala premena kabineta, so ga odpoklicali. Tej premeni bodo menda sledile tudi pri drugih diplomatičnih zastopnikih.

» Iz Cetinja poročajo, da so Malisori napadli na meji utrdbe vojaške turške straže, pobili nekaj mož, požgali utrdbe ter utekli s svojimi rodbinami in plenom v Črno goro. Ubežnikov je veliko. Vlada je prosila Porto, naj bi se jih usmilila in jih pustila v domovino.

» Nov srbski poslanik v Carigradu je postal Vesnić. Srbako poslanstvo se je zavezalo, da poravnava afero privatnih turških posestev v Nišu, ako pripusti turška vlada, da se diferenca mitniškega tarifa puste toliko časa pri miru, dokler se ne snide skupščina.

» Iz Skoplja. Gotovo je, da je v vasi Kučevišče bival nekaj časa skopljanski agent tuje vlade, in da je bil tudi v Mitrovici, kjer je preiskaval o protiturški akciji zastran vojaških in političkih razmer v Starem Srbskem; agent je vse popisal in odposlal na pristojno mesto.

» Srbska vlada se je 10. junija namenila, da ustanovi konzulat v Prizrenu, kar je bilo določeno že pred tremi leti; imenovala je za konzula poslaniškega tajnika Kristića.

» Situacija v Stari Srbiji. Položaj je kritičen. Najbrž bo prišlo zopet do spopada z Arnavti. Ko so se namreč Arnavti uprli, so se ustrašili velikanske turške vojske, ki je prišla pod poveljstvom Šemsi paše nadnje, in se takoj udali. Seveda srda do Turkov se niso mogli iznebiti; k temu pa je pripomoglo sedaj to, ker sta si Omer Ruždi paša in Šemsi paša prišla navzkriž, ker so poslednjega tožili pri vladi, da je nastopil preveč sirovo proti Arnavtom. Spor je prišel mirit sam inšpektor nad Makedonijo, Hilmi paša. Da je prišel Hilmi paša sem, je zelo dobro, da se vsaj na lastne oči prepriča, da se v Stari Srbiji toliko časa nedado izvršiti reforme, dokler ne bodo razorožili Arnavte. Spor med obema pašama je podžgal arnavtavska plemen, da se koljejo med seboj; trpe pa pri tem skoro edino le Srbi. To se vidi iz nekaj zgledov: Pred malim časom so prijeli nekaj Arnavtov, ker so streljali na kolašinskega župana, ki je Srb. Ko so bili za nekaj dni izpuščeni iz ječe, so vračajoč se mimo Kolašina domov, vzeli in pokradli vse, kar jim je prišlo pod roke in povrh tega natolkli tudi nekaj Srbov.

» V pečenskih vaseh je situacija še hujska; tam pred očmi vojske zapirajo Srbe, a žalovati ne sme nihče, ker se sicer Arnavti hudo maščujejo nad njim. Arnavti jim groze: »Samo počakajte, da odide vojska, katera vas je prišla braniti. nihče izmed vas gjaurov ne ostane živ«. Takih in enakih zgledov poročajo o ubogih srbskih kristjanih še precej. Toda že ti preveč osvetljujejo arnavtsko grozodejstvo.

» Iz Belega grada poročajo, da je Načevič za pomirjenje Makedonije in zbliz-

žavanje Bolgarske in Turškega nasvetoval ta-le pogoj: izpustitev v Makedoniji prijetih Bolgarov, izvršitev reform, katere sta predlagala Avstrija in Rusko; dalje naj bi se ustanovila za to postavljena komisija, katere dva delegata naj bi bila Bolgara in nazadnje samostojno upravo bolgarskih občin v Makedoniji. Zadnji dve točki je Porta brž črtala.

Izpred sodišča.

Ločitev državnega pravdnštva od sodnije. Kakor se poroča, bo ločitev državnega pravdnštva od sodnije skoro že gotova stvar. Že v neki prejšnji enqueti se je dejalo, da poseganje državnega pravdnštva v sodnijsko preiskovanje ne odgovarja duhu modernega zakonodajalstva in da sodnika v njegovih sklepih ovira.

Poročno sodišče v Trstu. Zasedanje tržaške porote prične dne 15. t. m. in so do sedaj določene te-le razprave: Dne 15. junija proti Dominiku Schwabu, Josipu Tieni in Antonu Musatti radi poskusa tatvine; 16. proti Salvatorju Gridonu Cameriniju, radi goljufije; 17. proti Rudolfu Maresku radi ubojstva; 18. proti Ivanu Katalanu in Aloj. Tavčarju radi tatvine; 19. proti Margariti Cek radi detomora; 20. proti Ivanu Hrovatinu radi ubojstva.

Telefonska in brzajavna poročila.

Novi kralj srbski.

Belgrad, 15. junija. (Opolunoči.) Konferenca senatorjev in poslancev je soglasno sklenila, da z današnjim dnevom stopi v veljavo ustava iz leta 1888 in da se izvoli Peter Karagjorgjević srbskim kraljem. Takoj na to se je sklenilo odposlati k njemu v Genf deputacijo, ki mu naznani sklep narodne skupščine. Mesto je popolnoma mirno.

Belgrad, 15. junija. Konferenca vlade in voditeljev vseh strank je sklenila zapostaviti razne strankarske težnje in oddati vse glasove Petru Karagjorgjeviću, da se tako zabranijo kake komplikacije in vmešavanje velevalstij v srbske zadeve.

Budimpešta, 15. junija. (C. B.) Ogr. dopis. urad javlja iz Belgrada: V radikalnih krogih se čuje mnenje, naj bi se v marsičem omejila oblast novega kralja. Ustava iz leta 1888 se izpopolni z uvedbo splošne volilne pravice. Za novega kralja so radikale določili Karagjorgjevića pod pogojem, da vsi pri napadu udeleženi častniki ostavijo glavno mesto.

Belgrad, 15. junija. (C. B.) Narodna skupščina se je sošla ob 11. uri dopoldne. Minula noč je bila popolno mirna.

Belgrad, 15. junija. Pri današnji volitvi senata in skupščine srbskega naroda je bil soglasno za kralja Srbije izvoljen Peter Karagjorgjević. Izid volitve je bil razglašen ob 1. uri popoldne.

Belgrad, 15. junija. Peter Karagjorgjević je bil izvoljen za kralja pod gotovimi pogoji, ki se tičejo splošne volilne pravice, civilne liste in udeležnikov pri atentatu na bivšega kralja.

Belgrad, 15. junija. Naval občinstva v volilnem lokalni je bil velikanski.

Belgrad, 15. junija. (C. B.) Peter Karagjorgjević enoglasno izvoljen za kralja.

Slovenji gradec, 15. junija. Na včerajšnjem mnogobrojno obiskanem zborovanju tukajšnjega političnega društva je najprej govoril gospod dr. Vladimír Sernec o nemško-liber. stranki in njenem umazanem glasilu „Štajarcu“. Z mnogimi zgledi je govornik pojasnjeval rovanje in pisarjenje narodnih nasprotnikov, ki hočejo razdvojiti slovenske stanovne, vsiliti narodu nemške šole ter ga spraviti v politično in gospodarsko odvisnost. Z velikim navdušenjem je bila sprejeta tozadevna resolucija, v kateri se obenem izreka zaupanje slovenskim voditeljem, ki budijo narod iz spanja in ga navdušujejo za vztrajni boj. — Urednik gospod Anton Korošec je govoril o hrvatskih razmerah ter predlagal resolucijo enako oni, ki je bila sprejeta na celjskem shodu. Vsprejeta je bila tudi tu z nepopisnim navdušenjem, ki se je še posebno izražalo v klicih: „Proč z banom Khuen-Hedervaryjem!“ „Živela Hrvatska!“ Na cesarja je bila odposlana brzajavka, ki ga prosi, naj posreduje v prilog vedno zvestemu hrvatskemu narodu. Vlado je na shodu zastopal okrajni glavar Čapek. Navdušenje nepopisno.

Rim, 14. junija. Sv. oče je včeraj vsprejel kardinala Rispighi - ja in rektorja irskega kolegija.

Rim, 14. junija. Vest o umoru v Belgradu je došla v Vatikan naslednji dan zvečer. Drugi dan opoldne so o njej obvestili sv. očeta, ki ga je silno vznemirila.

London, 15. junija. (C. B.) Dunajskega odvetnika Zinnerja so včeraj aretirali na krovu iz Novega Jorka došlega parnika.

Berlin, 15. junija. Konstatiralo se je, da je oboleli zdravnik, ki je zdravil dr. Sachsa, obolel za kugo.

„SLOVENEČ“ se prodaja doslej v naslednjih ljubljanskih tobakarnah:

Blaž N., Dunajska cesta 12.
Brus Maks, Pred škofijo 12
Dolenc Helena, Južni kolodvor.
Kališ Alojzij, Jurčičev trg 2
Sušnik Josipina, Rimska cesta 24.
Tonich Ivana, Florijanske ulice 1.
Vrhove Ivan, Sv. Petra cesta 52

Poslano.

Odgovor na „Poslano“ v „Sl. Narodu“ z dne 20. maja 1903 št. 14

Neki „M. Z. m. z. m. v Ljubljani“ piše, da hočem ogeljufati voditeljico šole na Telčah za 17 K, za 67 K in župana (Kopina) za 115 K.

Res pa je, da je bil proračun za šolo na Telčah (1902) že dvakrat pregledan in brez opazke vrnen od c. kr. okr. šol. sveta. Res je, da so za vse zgoraj našete vsote letnemu računu priloženi računi in pri podpisnem vsakemu na ogled postavljeni. Res je, kar tudi lahko župan Kopina potrdi, da je vsoto 115 K. t. j. primankljaj za 1902,

St. 7163

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje službo okrožnega zdravnika.

1. v Planini, z letno plačo 1.400 K in aktivitetno doklado 200 K;
2. v Žužemberku, z letno plačo 1.400 K, aktivitetno doklado 200 K, ter s prostim stanovanjem.

Prosilci za ti službi pošljejo naj svoje prošnje podpisnemu deželnemu odboru

do 8. julija 1903

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Oziral se bo de le na take prosilce, kateri so najmanj dve leti že službovali v kaki bolnici.

Deželni odbor vojvodine kranjske.

v Ljubljani, dne 9. junija 1903.

župan plačal še le po potrjenem računu, in da torej ta vsota ni še mogla v letnem računu kot sprejemek postavljena biti.

Tako in od take strani se izpodkopava ugled duhovniku! Sapienti est!

P. Bohinjo

t. č. preds. k. š. sv.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 746,0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
13	9. zveč.	731,6	14,8	brezvetr.	oblačno	
14	7. zjutr.	730,8	13,5	brezvetr.	oblačno	0,5
	2. popol.	729,5	19,3	sr. jvzh.		
14	9. zveč.	729,6	14,9	sl. jvzh.	oblačno	
15	7. zjutr.	72,8	13,2	sl. vzsvzh.	del. jasno	0,6
	2. popol.	729,2	21,4	sr. jzah	pol. obl.	

Srednja temperatura sobote 15,9°, normale 17,5.

Srednja temperatura nedelje 16,0°, normale, 17,6.

Dunajska borza

dne 15. junija.

Skupni državni dolg v notah	100,30
Skupni državni dolg v srebru	100,10
Avstrijska zlata renta 4%	120,70
Avstrijska krona renta 4%	100,50
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	92,50
Ogrska zlata renta 4%	121,70
Ogrska krona renta 4%	99,35
Ogrska inv. renta 3 1/2%	91,—
Avstro-ogrsko bančne delnice	16,24
Kreditne delnice	65,9—
London vista	239,60
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. v	117,17 1/2
20 mark	23,48
20 frankov	19,06
Italijanski bankovci	95,20
C. kr. cekini	11,29

Gobe, venecijanske in španske. Najcenejše ima v zalogi trdka BRATA EBERL v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju. 22 11—10

Duhovne vaje

se bodo pri oo. jezuitih čč. gospodom duhovnikom predavale skozi mesece julij, avgust, september in oktober vsaki teden, za katerega se blagovoli kdo izmed njih oglasiti. Začetek bo vselej v ponedeljek zvečer ob šestih. 800 7—1

T. Lempl,

superior

Komí

ali samostojna

prodajalka

za mešano trgovino na deželi dobi službo takoj.

Ponudbe pod šifro „Pridnost“ sprejme upravnistvo „Slovenca“. 812 3—1

Šunka s kožo 1 gld., brez kože 95 kr., brez kosti s kožo 1 gld. 10 kr., plečeta brez kosti 90 kr., suho meso 78 kr., slanina 82 kr., prešičevi jeziki 1 gld., goveji 1 gld. 20 kr., glavčina brez kosti 45 kr., dunajske salame 80 kr., prave boljše 1 gld., iz šunkna 1 gld. 20 kr., ogrske za mesec junij 1 gld. 70 kr. Vsaki mesec 15 kr. dražji kilo. Velika klobasa ena 20 kr. 813 10—1

Posilja le dobro pošteno blago od 5 Kg naprej proti povzetju

Janko Ev. Sirc

v Kranju.

ALOJZIJ LUZNIK na Vrhniki pri Ljubljani preskrbuje dobre harmonije

domačega in ameriškega sestava, glasovirje in pianine. 264 41

Daj se tudi na obroke! Na zahtevanje se pošilja cenik brezplačno.

807 3—3